

Dârülharp olmanın şartları nelerdir, Türkiye dârülharp midir?

İslam âlimlerine göre bir yerin harp diyarı (dârülharp) olması için hangi şartların olması gerektiğini ve Türkiye'nin harp diyarı olup olmadığını kısaca özetleyelim:

Önce dârülharp ve dârüislâm mefhumlarının tariflerini vermekte fayda görüyoruz. Ö. Nasuhî Bilmen Hukuk-u İslâmiye ve Istilâhat-ı Fıkhiyye Kamûsu'nda dârüislâm ve dârülharbi şöyle tarif eder:

«Dârüislâm, Müslümanların hâkimiyeti altında bulunup Müslümanların emn ve eman içinde yaşayarak dinî vazifelerini ifa ettikleri yerlerdir. Müslümanlar ile aralarında müsâlâha bulunmayan gayri müslimlerin hâkimiyeti altında bulunan yerler de dârülharptir» (1)

Sadece bu tarifler dahi dikkatle mütalâa edilirse, Türkiye'nin diyariislâm olduğu ve bu vatana dârülharp diyenlerin bu iddialarında hiçbir hakikat payı bulunmadığı açıkça anlaşılır.

Zaten bu mevzuda ortaya atılan görüşler mücerret iddia olmaktan ileri gidememiştir. Bir delile dayanmayan, hakikat payı olmayan mücerret iddialara ise itibar edilmez. Her ilimde olduğu gibi şer'î ilimlerde de meselelerin kesin delillere istinad etmesi asıldır. Ve yine her ilimde hüküm, o sahanın mütehasıs âlimlerine aittir. Şer'î ilimlerin mütehasısları başta dört büyük mezhebin imamları olmak üzere müctehidler ve fıkıh âlimleridirler. Bu sebeble kim olursa olsun din adına konuşan bir kimse müctehidin-i izamın içtihadlarını, fıkıh âlimlerinin fetvalarını aynen intikal ettirmek mecburiyetindedir. O zevat-ı kiramin fikirleri bütün zamanlara kâfi ve vâfidir.

Tarihçe sabittir ki, bugüne kadar müctehidin-i izam hazretlerini hiçbir kimse aşamamıştır. Kendilerinden sonra gelen hiçbir müdakkik âlim, onlara müsavat iddiasında bulunmadığı gibi, bu asırdaki bir takım haddi mütecavizler de ortaya mücerred iddiadan başka bir şey koyamamışlardır.

Bu kısa açıklamadan sonra Şafiî ve Hanefî mezheblerinin «dârülharp»ve «dârüislâm» hakkındaki hükümlerini izah edelim:

Şafiî mezhebine göre, bir diyar yahut bir memleket bir defa dahi olsun Müslümanlar tarafından zaptedilmiş ise, o diyar ve o memleket artık kıyamete

kadar «dârülslâm»dır. Böyle bir memleket sonradan kâfirlerin eline geçse bile, bu hüküm değişmez. Hatta Müslümanlarla barış halinde bulunan gayri müslimlerin ülkeleri de «dârülharp» değildir (2).

İmam-ı Şafî'nin içtihadı açık ve te'vilsizdir. Demek ki Şafî mezhebine göre değil Türkiye; Yugoslavya, Bulgaristan, Yunanistan, Buhara, Semerkant, Kırım bile «dârülharp» değil, «dârülslâm»dır. İmam-ı Şafî'ye göre, bir diyarın «dârülharp» olması için, Müslümanların idaresi altına hiç girmemiş olması ve Müslümanlarla sulh halinde olmaması lâzımdır.

Hanefî mezhebinde, bir «dârülharp», «ahkâm-ı İslâm'ın bazısının icrası ile «**dârülslâm**»a inkılâp eder (3). Bu hususta ittifak vardır. Bir «dârüslâmın», «dârüharb»e inkılâp etmesi hususunda ise, iki ayrı görüş mevcuttur. Bu görüşlerden birincisi İmamı A'zam Hazretleri'ne, diğeri ise İmameyn'e (İmam Muhammed ve İmam Yûsuf) aittir.

İmam-ı A'zam'a göre «dârülslâm»ın «dârülhab»e inkılâp edebilmesi için aşağıdaki üç şartın birlikte tahakkuk etmesi lâzımdır. Eğer bu şartlardan birisi noksan olursa, yine o diyar, «dârüslâm»dır, «dârülharp» değildir.

1. İçerisinde küfür ahkâmı bitemamiha -yani yüzde yüz- tatbik edilecek. Küfür ahkâmının yüzde yüz tatbik edilmediği meselâ, sadece cuma ve bayram namazlarının kılınabildiği bir diyara «dârülharp» denemez. Serahsî bu hususta şöyle buyurur:

«Bu şartın tahakkuku için orada şirk ahkâmının tamamıyla açıktan açığa icra edilmesi ve İslâm ahkâmının kat'î surette kaldırılmış olması gerekmektedir. Burada İmam-ı A'zam hâkimiyet ve kuvvetin tamamıyla ehl-i küfürde olmasına itibar eder.»(4).

Yani, bu şartın tahakkuku için bir İslâm memleketinde hâkimiyet ve galebenin noksansız bir şekilde kâfirlerde olması lâzımdır. Bazı arızalar sebebiyle ehl-i küfrün hâkimiyetinde bir noksanlık olursa orası «dârülharp» olamaz. Nitekim sadece cuma ve bayram namazlarının ifa edilmesiyle orası «dârülslâm» olur. Ve yine fukahâdan İsticabî'nin içtihadına göre, «Bir diyarda İslâm'ın sadece bir tek hükmü dahi icra edilebiliyorsa, o diyar 'dârülslâm'dır.»

İbn-i Âbidin'e göre «Bir diyarda Müslümanların ahkâmı ile müşriklerin ahkâmı birlikte icra edilirse, orası yine 'dârülslâm'dır(5). Bezzaziye'de, «Peygamber Efendimiz (asm) Medine-i Münevvere'ye teşriflerinde orada Yahudiler ve müşriklerin hükmü cari olduğu halde Resûlullah Efendimiz (asm)'in İslâm icraatına başlamasıyla o beldenin «dârülslâm»a inkılâb ettiği» kaydedilir(6).

2. O diyar «dârülharp»e muttasıl olacak, yani o diyarın sınırları ve komşu hudutları tamamen kâfirler tarafından kuşatılmış olacak. Eğer bir diyarın hudutlarından herhangi bir tarafı «dârüislâm»la muttasıl, yani bir Müslüman memleketine komşu olursa, o diyar «dârülharp» olamaz. Çünkü İmam-ı A'zama göre «Bir Müslüman memleketle komşu olan Müslümanlar tamamen mağlûp sayılmazlar. O Müslüman memleket ile imanî, ahlâkî, itikadî, içtimaî, siyasî, ticarî ve an'anevî ilişkilerini devam ettirebilirler; İslâmî şeairi yaşatabilirler.»

Bu noktada bir hususun açıklanmasında fayda vardır. Gayri müslimlerce ihata şartı, müstakil İslâm devletleri için değil, gayri müslim bir devletin hükmü altında bulunan ve kendini müdafaadan aciz vilâyet, köy ve kasabalar için söz konusudur. (*Rusya'daki Müslüman köyler gibi.*) Nitekim, fakîhlerin bu mevzuyla ilgili izahlarında «devlet» değil, «belde», «dar» ifadeleri kullanılmıştır. Yoksa kendini müdafaaya muktedir ve müstakil bir İslâm devleti, her taraftan gayri muslim devletlerle kuşatılmış olsa da, yine «dârülharp» olmaz.

3. İçinde eski eman ile emin bir Müslüman veya zimmî kalmamış olacak.Yani o beldede daha önce can ve mal güvenlikleri mevcut olan Müslümanların veya zimmîlerin (gayr-i muslini azınlıkların) bu güvenlikleri bir kâfir istilâsıyla ortadan kalkmış olacak. Bu üçüncü şart, ancak bir İslâm beldesinin kâfirlerin istilâsına uğraması halinde geçerlidir.

Serahsî bu hususu şöyle beyan eder:

«Bir beldede emin bir müslim veya zımnimin kalmış olması, müşriklerin hâkimiyetinin tam olmadığına delildir. Çünkü fukahâ-i İzam, sonradan arız olana değil de, asıl olana itibar ederler. Burada asıl olan ise, oranın «dârüislâm» olmasıdır. Bir zimmî veya müslimin orada kalmış olması, asıldan bir emaredir. Bu emare var oldukça, asıldan bir iz kalmış demektir ve o diyar «dârüislâm» hükmünde devam eder.»(7)

Şimdi İmam-ı A'zam'ın öne sürdüğü bu üç şartı bir misal ile izah edelim:

Daha önce bir İslâm memleketi olan Endülüs sonraları Hristiyanlar tarafından işgal edilmiştir. Müslümanların hiçbir cihetle mal ve can güvenliği kalmamış, küfür ahkâmı yüzde yüz tatbik edilmiştir. Bu ülkenin hiçbir İslâm ülkesi ile de sınırı yoktur, İmam-ı A'zam'ın ileri sürdüğü üç şart Endülüs'te birlikte tahakkuk ettiği için orası «dârülharp»dir.

İmameyn ise, «dârüislâm»ın «dârülharp»e inkılâp etmesini «orada şirk ahkâmının yüzde yüz tatbik edilmesine ve gayri müslimlerin Müslümanlar üzerinde mutlak galebesine» bağlamışlardır. Bu ise bir İslâm beldesinin gayri müslimlerce tamamen istilâ edilmesine bağlıdır. Meselâ, Batum yüzde yüz Rus hâkimiyeti altında

bulunduğu ve içerisinde küfür ahkâmı yüzde yüz tatbik edildiği için, îmameyn'e göre «dârülharp»dir. Şayet Batum'da herhangi bir islâm ahkâmına müsaade edilirse, (*Bayram ve cuma namazlarının kılınması gibi*) orası yine îmameyn'e göre, «dârülharp»olmaktan çıkar.

Şimdi îmam-ı A'zam'm öne sürdüğü üç şartın memleketimiz için geçerli olup olmadığını inceleyelim:

Memleketimiz *-lillâhilhamd-*, asırlardan beri «*diyar-ı İslâm*»dır. Bu keyfiyetini bugün de muhafaza etmektedir. Muamelâta taallûk eden bazı kısımlar müstesna, itikad, ahlâk ve ibadete ait hükümler açıkça ve serbestçe ifa edilmektedir. Kaldı ki muamelâta taallûk eden hükümlerin de büyük bir kısmını, isteyen fertlerin tatbik etmelerine kanunî bir engel yoktur.

Devletimiz bir kısım dinî hizmetleri bizzat deruhte etmiş ve bu hizmetleri yürütmek üzere «Diyaret İşleri Başkanlığı»nı kurmuştur. Vaazlar kürsülerden dinî telkin etmekte, İslâm'ı anlatmaktadır. Bütün vilâyet ve kazalarda fetva mercii olan müftülükler, fiilen hizmet görmekte, yüzlerce Kur'an Kursu faal olarak çalışmaktadır. Ezan, cemaat, cuma, bayram ve hac gibi İslâmî şeâir canlı ve hayattar olarak varlığını devam ettirmektedir. Binlerce cami ve mescidlerden, günde beş kere Ezan-ı Muhammedi okunmakta, cemaat namazları, cuma ve bayram namazları serbestçe kılınabilmektedir. İsteyen Müslümanlar hac ve umre ibadetini yapabilmektedirler. Kur'ân-ı Kerîm'in ve İslâmî eserlerin neşriyatı rahatlıkla yapılmaktadır. Dinî bayramlar resmen tatil günü olarak kabul edilmiştir.

Müslümanlar evlâtlarına istediği ismi koyabilmekte, hatim duası, mevlit, sünnet düğünü gibi örf ve âdetler varlığını devam ettirmektedir. Din derslerinin okutulması mecbur tutulmuştur. Devletin açmış olduğu binlerce İmam-Hatip Okulu ve dinî yüksek okullardan, din adamı yetişmektedir. İslâm ülkelerine gidiş geliş serbesttir. Devletin radyo ve televizyonlarında dinî programlar halka takdim edilmekte, özellikle mübarek gecelerde ve ramazan ayında bu programlar yoğunlaştırılmaktadır.

Bu hâle göre, îmam-ı A'zam'ın zikrettiği birinci şart, yani «Küfür ahkâmının yüzde yüz tatbiki şartı» Türkiye için kesinlikle bahis konusu değildir. Yine bu hâle göre, İmameyn'in ileri sürdükleri şartlar da memleketimiz için geçerli değildir. Zaten İmameyn'in sözünü ettikleri birinci şart, İmam-ı A'zam'm birinci şartıyla aynıdır, ikinci şart olan «gayri müslimlerin Müslümanlara yüzde yüz galebesine» gelince, Müslüman milletimiz, elhamdülillah, Rusya, Yunanistan yahut Bulgaristan'daki Müslümanlar gibi gayri müslim bir devlet tarafından idare edilmemektedir. Bu milletin idarecileri bu millettendir ve onun bağrından çıkmıştır. Kısacası, bu millet kendi kendini idare etmektedir.

İmam-ı A'zam'ın ileri sürdüğü ikinci şarta gelince, bu şart da Türkiye için mevzu bahis olamaz. Memleketimizin sınırlarının büyük bir kısmı İslâm devletleriyle muttasıldır. Kaldı ki, ikinci şartla ilgili izahlarımızdan da kat'î anlaşılacağı üzere

Türkiye'nin her tarafı, faraza, gayri müslim devletlerle de kuşatılsa Türkiye yine «dârülharp» olmaz. Zira, Türkiye müstakil bir devlettir, kendini müdafaa edecek güçtedir ve istiklâliyetini devam ettirmektedir.

Üçüncü şart da, memleketimiz için kesinlikle düşünülemez. Evvelâ milletimiz bir yabancı devletin idaresi altında değildir ki eman şartından yani mal ve can güvenliklerinden söz edilebilsin. Memleketimizde azınlıkların dahi mal ve can güvenlikleri ve ibadet hürriyetleri mevcuttur. Bir gayri müslim devlette eman ile yaşayan bir tek müslimin dahi mevcudiyeti, o beldede müşriklerin tam hâkim olmadıklarına delil sayılırken, yetmiş milyon Müslümanın emin olarak yaşadığı bu memlekete «dârülharp» denilemeyeceği güneş gibi zahir ve bahir bir hakikattir.

Elhasıl: Yukarıdaki izahlarımızdan anlaşıldığı gibi, İmam-ı A'zam Hazretlerinin ileri sürdüğü üç şartın hiçbirisi Türkiye için bahis konusu değildir. Zaten Şafiî mezhebine göre, daha önce Müslümanların hükmettiği bir belde, (Rusya'nın birçok kısımları, Kırım, Kafkasya, Buhara, Endülüs, Bulgaristan) kıyamete kadar «dârülişlâm»dır.

Dârülharp meselesini ileri sürenlerin iddia ettikleri bir husus da, İslâm idaresi olmayan bir memlekette yapılan bütün ibadetlerin bâtil olduğu fikridir. Bu fikir ve iddianın, hiçbir ser'î delili, dinî mesnedi yoktur.

Müslüman, ister dârülişlâm'da olsun, ister dârülharpte, her halükârda Allah'ın emirlerini yapmak, yasaklarından da kaçmakla mükelleftir. İbadet, insanın yaratılış gayesi, varoluş hikmetidir. Hiçbir hâl, onu, bu ulvî vazifeyi ifadan alıkoyamaz.

İslâmiyet'in günümüzde tüm dünyada çığ gibi büyüdüğü; Fransa, İngiltere, Almanya, Afrika ve Amerika'da İslâm'a girenlerin sayısının gittikçe arttığı bilinen bir gerçektir. Bu yeni Müslümanlar, buldukları gayriislâmî muhitlerde, dinî vecibe ve ibadetlerini eksiksiz ifa etme şuur ve azmi içinde hareket ediyorlar. Mezkûr iddia geçerli olsaydı, bu yeni Müslümanların, inanç ve ibadetlerinin bir mânâsı kalmazdı. Dinî gayretleri boş bir çaba olmaktan öteye gidemezdi. Bu ise, gayri müslim memleketlerde İslâmiyet yaşanamaz, dindar olunamaz neticesini doğururdu. Daha da ötesi, İslâm'a yeni giren bir kimse olmazdı.(*)

Şu halde, dârülharpte ibadetin hükümsüz olduğunu söylemek, Müslümanları gayri müslimlerden ayıracak mühim bir alâmetten mahrum koymak, onları gayri müslim muamelesine maruz kalma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmak demektir.

Yanlış değerlendirilen bir mes'ele de, dar-ı harbte günah işlemenin serbest olduğu, sanki caiz hale geldiği telâkkisidir. Halbuki günahın hükmü, dârülişlâm'da da, dârülharpte de aynıdır. Günahın günahlığı baki; uhrevî azab ve mesuliyeti sabittir. Ancak günahların dünyevî cezalarını, merci olmadığı için, dârülharpte tatbik etme imkânı yoktur.

Dârülharpte faiz almak gibi bazı haram muamelelerin caiz olması da, haramların serbestiyetine delil olamaz. Zira bu muameleler, dârülharpte, ancak gayri

müslimlerle Müslümanlar arasında cereyan eder ve Müslümanların faydasına olduğu takdirde caiz olur. Bu bakımdan, bir Müslüman bir gayri müslimden faiz alabilir, fakat ona faiz veremez. Müslümanların kendi aralarında ise, bu gibi muameleler tecviz edilemez.

Bahsimizi tamamlarken bir hususa dikkatleri çekmek isteriz:

Her devirde olduğu gibi bugün de insanlara yapılacak en büyük hizmet, onlara iman hakikatlarını öğretmek, gönüllerine Allah'ın marifet, muhabbet ve mehafetini nakşetmektir; onlara İslâm'ın esaslarını ta'lim ettirmek, kalb ve dimağlarına güzel ahlâkı, adaleti, istikameti yerleştirmektir. Aralarında birlik ve beraberliği, itaat ve hürmeti, şefkat ve merhameti te'sis etmek; vicdanlarına vatan ve millet sevgisini, mukaddesata hürmet duygusunu aşılamaktır. Bu gibi hizmetleri bırakıp, bilinmesi ve bildirilmesi ne farz, ne vacib olan «dârülharp» meselesini, İslâm'ın en büyük bir meselesi imiş gibi ortaya sürmek, milleti huzursuz ve kalbleri müşevveş etmekten başka bir şey değildir.

İlave bilgi için tıklayınız:

- [DÂRÜ'L-HARB](#)

Dipnotlar:

(1) Bilmen, Ö. Nasuhî; *Hukuk-u İslâmiye ve Istılâhat-ı Fıkhiyye Kamusu*, III/394.

(2) Bilmen, Ö. N. a.g.e., III/335.

(3) *Kuhistanî*, II/311.

(4) *Serahsî, Mabsût*, X/114.

(5) *İbn-i Âbidin, Dürrü'l-Muhtar Şerhi*, IV/175.

(6) *Bezzaziye*, VI/312.

(7) *Serahsî, a.g.e.*, X/114.

(*) *Mukarrer bir kaidedir ki, dârülharpte küfür; dârülislâmda da iman hali esas alınır. Bu kaideye binaen, dârülharpte herhangi bir mahalde, sahipsiz bir ölü bulunsa, o ölü tereddütsüz küfür ehlinden kabul edilir. Götürüp gayri müslim mezarlığına defnedilir. O ölünün Müslüman olduğuna hükmetmek ancak sağlığında dil ile ikrarı veya dinî ibadetleri ifası gibi bir alâmete bağlıdır. Halbuki dârülislâmda sahipsiz bir ölü bulunsa, ona, hiçbir alâmet aranmadan Müslüman muamelesi yapılır. Cenaze namazı kılınarak, İslâm mezarlığına gömülür.*